

PÆDAGOGIK, BØRN OG BÆREDYGTIGHED

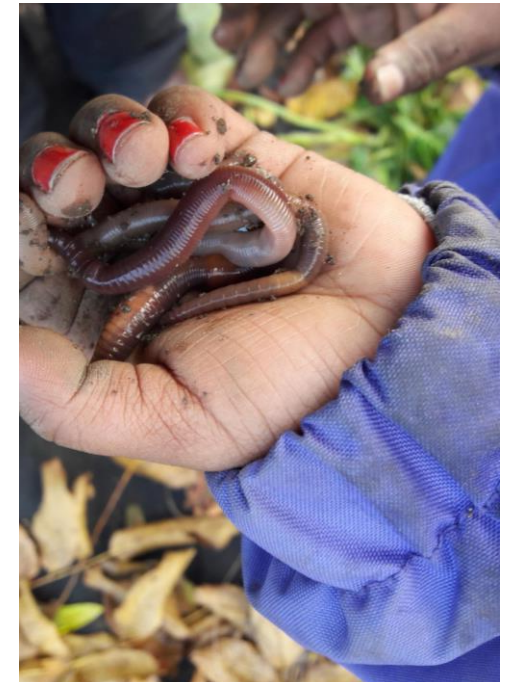
Katrine Dahl Madsen og
Nanna Jordt Jørgensen

Københavns Professionshøjskole (KP)

3. November 2020

4 KVALITETS-
UDDANNELSE

POLITISK RAMME

Den styrkede læreplan 2018

Børns naturerfaringer knyttes til bæredygtighed.

Det pædagogiske læringsmiljø i daginstitutionen skal understøtte, ”at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en **begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.**”

(Børne- og Socialministeriet, 2018, s.45).

4 KVALITETS- UDDANNELSE

VERDENSMÅL 4.7

4.7 Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendig for at fremme en bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og en bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikke-voldelig kultur, globalt borgerskab og anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til en bæredygtig udvikling.

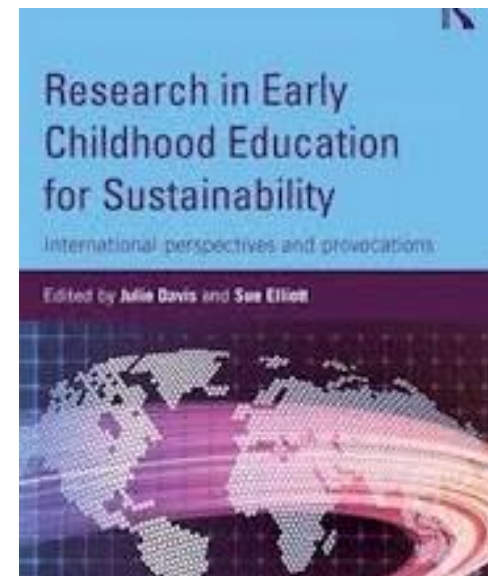

STIGENDE FORSKNINGSINTERESSE

Indtil 00'erne – meget lidt forskning i pædagogik for bæredygtighed i dagtilbud, herefter stigning.

- Børns natur- og udelivsoplevelser som indgang til bæredygtighed
- Børns demokratiske deltagelse i samfundsmæssige spørgsmål
- Børns viden om natur og miljø
- Børns relationer til ikke-menneskelige væsener – nye naturforhold

(Davis 2009, Somerville & Williams 2015)

BÆREDYGTIGHED I FLERE DIMENSIONER

- Miljømæssig
- Økonomisk
- Social
- Institutionel/politisk

Bæredygtighed handler om natur og miljø, men også om sociale og samfundsmæssige sammenhænge.

(fx Grindheim m.fl. 2019)

OPLÆGGET TRÆKKER PÅ TO FORSKNINGS- OG UDVIKLINGSPROJEKTER

2015-2017: Affaldspædagogik mellem daginstitution, skole og hjem

Et samarbejde mellem Københavns Kommune, DPU, & Københavns Professionshøjskole. Interviews med børn, lærere og pædagoger & besøg i forskellige hjem rundt om i Danmark.

<https://skodanet-materialer.blogspot.com/>

2018-2020: Pædagogik for bæredygtighed

Mål om at undersøge og udvikle pædagogik for bæredygtighed i en dansk sammenhæng med fokus på utopier, dilemmaer, kritik og åbninger

Kombination af aktionsforskning og engageret antropologi

Uddannelses eksperimenter og vidensproduktion i samarbejder mellem forskere, undervisere & studerende ved pædagoguddannelsen

<https://www.ucviden.dk/en/projects/p%C3%A6dagogik-for-b%C3%A6redygtighed>

DILEMMAER

Både forskning og praksis peger på, at der er udfordringer, dilemmaer og ambivalenser i at arbejde pædagogisk med bæredygtighed – relateret til blandt andet videngrundlag, følelser, handlemuligheder

Teoretisk inspiration

Betoning af det politiske aspekt, interessekonflikter, dilemmaer og pluralistiske tilgange til bæredygtighed

(Hulmes, 2015; Sund & Öhman 2013; Van Poeck & Östman 2017; Læssøe, 2018, Husted & Frøkjær, 2019; Scott & Gough, 2003; Schou & Petersen, 2006 m.fl.)

BØRNS RET TIL DELTAGELSE OG VOKSNES ANSVAR

Børn har ret til deltagelse og viden – også til det problematiske

Tung byrde at bære alene på de små skuldre

Opridse handlerum

Eksempel: Drengen, der rydder op

(Husted & Frøkjær 2019, Jørgensen & Madsen 2020)

'De pædagoger og andre voksne som børn omgås, er rollemødeller, og hvad de voksne gør, gør børnene ligeså.' (studerende)

'På vores institutioner hver især er det vigtigt, at vi som pædagoger husker på, at vi er rollemødeller for de unge mennesker, vi arbejder med til dagligt (studerende)

Men hvordan udgøre rollemødeller i et felt præget af kompleks og usikker viden - hvor vi ikke altid ved hvad den gode adfærd er?

Vi står på gyngende grund

(Madsen kommende)

DEN VOKSNES POSITION – ROLLEMODEL OG PÅ GYNGENDE GRUND

NORMATIV/VÆRDIBASERET PÆDAGOGIK OG RESPEKT FOR BØRNS BAGGRUND OG HJEMMETS VÆRDIER

Børn har forskellige
perspektiver og erfaringer
med hjemmefra

Særlige forventninger til
børns udfoldelse i naturen
og deltagelse i
bæredygtighedsaktiviteter

Kan resultere i
ekskluderende processer og
forsøg på
forældreopdragelse

(Jørgensen kommende, Harju m.fl.2020)

HVORFOR ER DILEMMAER PRODUKTIVE

Dilemmaer peger på bredere samfundsmæssige brudlinjer:

- Bæredygtighed som samfundsudfordring og vidensudfordring
- Institutionsliv og familieliv - med hver deres logikker
- Børns rolle og ansvar og deltagelse
- Hierarkier, magt, ulighed

Hvordan håndterer vi dilemmaer i naturpædagogik og pædagogik for bæredygtighed ?

Med **åben, reflektiv og eksperimenterende pædagogisk praksis**, som anerkender, at det er svært

LITTERATUR

Davis, J. (2009). Revealing the Research “Hole” of Early Childhood Education for Sustainability: A Preliminary Survey of the Literature. *Environmental Education Research*, 15(2), 227–241.

Grindheim, L.T, Bakken, Y., Hauge, K.H. & Heggen, M.P. (2019) Early Childhood Education for Sustainability Through Contradicting and Overlapping Dimensions. *ECNU Review of Education*. 2019, Vol. 2(4) 374–395.

Harju, A., Balldin, J., Ekman Ladru, D., & Gustafson, K. (2020). Children’s education in ‘good’ nature: Perceptions of activities in nature spaces in mobile preschools. *Global Studies of Childhood*, 204361061990051. <https://doi.org/10.1177/2043610619900519>

Hulme, M. (2015) Why Do We Disagree on Climate Change? (Still) disagreeing about climate change: Which way forward? *Zygon*, vol. 50, no.4. ISSN 0591-2385.

Husted, M. & Frøkjær, T. (2019) Natur og bæredygtighed i daginstitutionen – pædagogik for bæredygtighed i praksis. *Nordisk barnehageforskning*. Vol. 18(11). (s. 1-14).

Jørgensen, N.J. (kommende). Naturfremmed eller bæredygtig? Social inklusion i naturpædagogiske indsatser i daginstitutioner. I: Udfordringer og åbninger i samtidens pædagogiske praksisser. Carlsson & Stougaard (red.)

Jørgensen, N.J. & Madsen, K.D. (2020). Bæredygtighed i daginstitutioner. *Bæredygtighedens pædagogik*. Lysgaard, J. G. & Jørgensen, N.J. (red). Frederiksberg: Frydenlund.

Jørgensen, N. J., Madsen, K. D., & Læssøe, J. (2017). Waste in education: the potential of materiality and practice. *Environmental Education Research*, 1–11. <https://doi.org/10.1080/13504622.2017.1357801>

Madsen, K.D. (kommende). Pædagogen (og underviseren) som rollemodel for bæredygtig udvikling? I: Pædagogik for bæredygtighed. Husted, Jørgensen & Madsen (red.)

Pedersen, C. (2008). Dilemmaer og brudlinjer - om at begribe samfundet i praksis. In *Samfundet i pædagogisk arbejde*, 2. udgave. (pp. 11–36). Akademisk Forlag.

Somerville, M., & Williams, C. (2015). Sustainability education in early childhood: An updated review of research in the field. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 16(2), 102–117. <https://doi.org/10.1177/1463949115585658>

Van Poeck, K & Östman, L. (2017) Creating space for ‘the political’ in environmental and sustainability education practice: a political Move Analysis of educators’ actions. *Environmental Education Research*, DOI: 10.1080/13504622.2017.1306835.

Vare, P. & Scott, W. (2007) Learning for a change. *Journal of Education for Sustainable Development*. September 1(2)2007.

BOGUDGIVELSE
NOVEMBER 2020

